

УДК 811.111'42:81-116.3

DOI: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2023.297689>

О. В. Черненко

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: ukrum2013@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0127-8915>

МУЛЬТИКОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА КОНФЛІКТИВУ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Abstract

The current paper presents an overview of the multicomponent structure of conflictives as discursive constructs in modern English fictional discourse from the standpoint of pragmalinguistics, semiotics, multimodal discourse theory and paradigmatic and syntagmatic approach to the analysis of linguistic units. The article elucidates the results of a linguosemiotic study of interpersonal conflicts in modern fictional discourse realized through the analysis of different multimodal semiotic modes, which collectively construct the meaning, communicated in conflict situations. This constructing is proceeded with the help of conflictives as emergent discursive constructs. Verbal, nonverbal and graphic semiotic resources are involved in this process at different stages of conflict communication. As a result of the multifaceted study of conflictives in modern English fictional discourse, the peculiarities of its multimodal and multicomponent structure have been revealed. Moreover, the detailed study of the successive stages of conflict development in fictional discourse involving the MDA method, linguosemiotic analysis, pragmatics and communicative linguistics allowed for singling out a conflictive as a discursive construct which in its form coincides with a certain phase of conflict communicative process, and structurally corresponds to the concept of a communicative act.

The research also aims to establish a link between different approaches to the interpretation of conflict communication development and methods of their research in modern linguistic studies. The multimodal nature of conflictives comprises several modes of multimodality which are represented at least in one-mode structure of conflictives constructed in a definite phase of the conflict communicative process. These patterns of meaning multiplication through different semiotic modes collectively construct the meaning, communicated and interpreted in the situations of interpersonal conflicts in modern English fiction discourse. Besides, the multicomponent structure of conflictives also includes its deep and surface elements involved in the process of construction and interpretation of these meanings. The obtained results show the decoding potential of interpreting conflict interpersonal communication at different levels of linguistic analysis to achieve the corresponding aims.

Keywords: conflictive, multimodality, multicomponent structure, semiosis, English fiction discourse.

Анотація

У статті запропоновано результати лінгвістичного дослідження мультикомпонентної структури інтерперсональних конфліктів в англійськомовному художнього дискурсі з позицій теорії прагмалінгвістики, семіотики, мультимодальності, парадигматичного та синтагматичного підходу до інтерпретації мовних явищ. У пропонованій роботі висвітлено результати лінгвoseміотичної розвідки інтерперсональних конфліктів у сучасному англійськомовному художньому дискурсі через аналіз та інтерпретацію різних мультимодальних семіотичних ресурсів, які в сукупності конструюють значення в конфліктних комунікативних ситуаціях. Це конструювання відбувається за допомогою конфліктивів як емерджентних дискурсивних конструктів. Вербальні, невербальні, графічні семіотичні ресурси залучені до цього процесу на певних стадіях розвитку конфлікту. У результаті аспектного дослідження конфліктивів у сучасному художньому дискурсі встановлено особливості їхньої мультимодальної природи та мультикомпонентної структури. Понад те, докладний аналіз послідовних стадій розгортання інтерперсонального конфлікту в англійськомовному художньому дискурсі за допомогою методів мультимодального аналізу, лінгвoseміотики, прагматики та теорії комунікації дозволило нам виокремити конфліktiv як функціонально цілісну одиницю, що за формою збігається з певною стадією ведення конфлікту, а за структурою відповідає поняттю комунікативного акту.

Мета дослідження полягає також у встановленні зв'язку між різними підходами до трактування процесу розвитку конфліктної комунікації та методів її дослідження в сучасних лінгвістичних студіях. Мультиmodalна природа конфліктів дозволяє залучати до аналізу конфліктної мовленнєвої ситуації в художньому дискурсі одразу декілька модусів мультиmodalності, які репрезентовано в дослідженні щонайменше одномодусною структурою конфліктиву, конструйованого в певній стадії конфліктної взаємодії. Ці зразки комбінації значень із залученням засобів різних семіотичних ресурсів разом конструюють значення, комуніковане та інтерпретоване в ситуаціях інтерперсональних конфліктів в англійськомовному художньому дискурсі. Крім того, мультикомпонентна структура конфліктиву містить глибинні та поверхневі складники, залучені до процесу конструювання та інтерпретації значень. Отримані результати дослідження дозволять розширити можливості вивчення конфліктів у художньому дискурсі на різних рівнях лінгвосеміотичного та комунікативно-прагматичного аналізів.

Ключові слова: конфліктів, мультиmodalність, мультикомпонентна структура, семіозис, англійськомовний художній дискурс.

Вступ. У фокусі уваги сучасних мультиmodalних лінгвістичних студій як актуального напряму дискурс-аналізу сьогодення – симбіоз вербальних, невербальних, паравербальних, графічних, візуальних, аудіовізуальних та ін. семіотичних модусів або ресурсів, які використовуються в розмаїтому англійськомовному комунікативному просторі. Семіотично ускладнені форми комунікації все частіше стають об'єктами лінгвістичних розвідок, оскільки лінгвістика володіє достатнім інструментарієм для аналізу та інтерпретації ілюстративного матеріалу, наголошуючи, зокрема, на питанні відсутності мономодальних текстів як таких, що інкорпорує у процесі конструювання, аналізу та інтерпретації лише одну площину сенсорної modalності (Макарук, 2018; Danesi, 2022; Cap, 2023; Hyland, Paltridge & Wong, 2021).

З іншого боку, пошуки метаметоду дослідження різних форм комунікації та її складників приводять до труднощів формування єдиного універсального, точного та детального інструментарію аналізу різнорівневих одиниць, який охоплював би всі аспекти досліджуваного явища. Метод мультиmodalного аналізу дискурсу (MDA) дозволяє охопити не тільки явище міжсеміозису як вивчення процесів і механізмів семантичного розширення, але й дослідити явище перерозподілу мультиmodalних ресурсів у процесі розгортання дискурсивних практик, тобто явище ресеміотизації (Kay, L., O'Halloran, Sabine Tan & Marissa, K.L.E., 2017). Застосування вказаних вище методик, а також прагмасемантичного, комунікативного, лінгвосеміотичного аналізів також дає змогу виявити амбівалентні або латентні смисли в процесі декодування та інтерпретації конфліктної комунікації в цілому та її фрагментів, співвіднесення цих відкриттів із певним соціокультурним контекстом, що, безумовно, є важливим внеском у вивчення таких семіотично ускладнених форм комунікації, як художній дискурс.

Вивчення перебігу конфліктної мовленнєвої взаємодії в художньому дискурсі ставить перед дослідником низку різнорівневих завдань, які передбачають не тільки знання про певні ментальні та комунікативно-прагматичні структури, завдяки яким відбувається конструювання конфлікту в художньому дискурсі, але й виокремлення та аналіз функціонально цілісних одиниць конфлікту, які репрезентують конфлікти в художньому дискурсі, зокрема в персональному мовленні (Черненко, 2023). Такими одиницями виступають полікомпонентні та мультиmodalні конфлікти як дискурсивні конструкти, що репрезентують конфлікт на прагматико-синтаксичному рівні, конструювання яких відбувається на різних стадіях динамічного розвитку конфліктної взаємодії в художньому дискурсі, структурним, прагматичним і функціональним характеристикам яких присвячено цю статтю.

Отже, потребою визначення та дослідження питання, якими саме оперативними одиницями послуговуються дослідники, вивчаючи дискурс конфлікту в різних

мультимодальних мовленнєвих практиках і жанрах, зокрема, в художньому дискурсі, обумовлена **актуальність** нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження конфлікту в сучасній лінгвоконфліктології позначені різноманіттям методів, теорій, стратегій і тактик його вивчення. Так, у полі зору дослідників перебував багатоаспектний зміст концепту “конфлікт” із позицій лінгвоконцептології та засоби його вербалізації (Сар, 2023); конфлікт досліджували з позицій когнітивної прагмалінгвістики (Frolova, 2013); виокремлювали також дискурс конфлікту як політичний жанр (Сар, 2023; Królikowska, 2015); досліджували конфліктний дискурс в українській художній літературі у структурно-семантичному й когнітивно-комунікативному аспектах (Войцехівська, 2018); вивчали інвективну поведінку мовця в конфліктному дискурсі (Моїсеєнко, 2018); пропонували динамічну модель мультимодального дослідження конфліктів із низькими ставками (Bonacchi, Mela, 2015) тощо. Однак не розв’язаними лишаються питання виокремлення структурно-функціональних одиниць конфлікту, виникнення, перебігу, завершення й інтерпретації конфліктної мовленнєвої взаємодії в англійськомовному художньому дискурсі з позицій комунікативно-прагматичного підходу, а також теорії мультимодальності, що спирається на теорію соціальної семіотики, основоположниками якої виступають такі відомі лінгвісти, як: М. Галлідей, Ф. де Соссюр, Ч. Пірс, Ч. Моріс. Їхні ідеї та напрацювання досі становлять інтерес у галузі сучасних соціолінгвістичних, лінгвопрагматичних і культурологічних досліджень.

Мета статті полягає у визначенні мультикомпонентної структури інтерперсональних конфліктів в англійськомовному художньому дискурсі. Для досягнення поставленої мети розв’язано низку таких **завдань**:

- систематизовано теоретичні здобутки теорії мультимодальності, лінгвоконфліктології, лінгвопрагматики, теорії комунікації тощо та застосовано їхні здобутки для аналізу конфліктів у сучасному англійськомовному художньому дискурсі;
- розкрито поняття конфліктиву як функціонально цілісної та мультикомпонентної одиниці дослідження й досліджено його функціонування в різних фазах розгортання конфліктної комунікативної ситуації;
- розкрито особливості семіозису інтерперсональних конфліктів із позицій теорії мультимодальності.

Методи та методологія проведеного дослідження. У роботі використано низку загальнонаукових методів (методи аналізу та синтезу) та спеціальних *лінгвістичних методів*, а саме: метод мультимодального аналізу дискурсу для визначення модусної компонентної структури конфліктиву, метод синтагматичного та парадигматичного аналізу художнього тексту, метод комунікативно-прагматичного аналізу для з’ясування критеріїв виокремлення конфліктів на різних стадіях перебігу конфліктної мовленнєвої взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Декларування нового напрямку розвитку мультимодальних студій, зокрема мультимодальної лінгвоконфліктології пов’язано насамперед із необхідністю надати дієвий інструментарій аналізу конфліктної комунікації як художньо змодельованої дійсності дисгармонійного типу інтерперсонального спілкування (Войцехівська, 2018; Фролова, 2018; Черненко, 2023), що вивчає конфлікт як дискурсивний конструкт. Останній є результатом міжсеміозису як інтегральної взаємодії різнорівневих семіотичних ресурсів в англійськомовному художньому дискурсі.

У попередніх дослідженнях ми сформулювали визначення та окреслили поняття “конфліктиву” як функціонально цілісної одиниці конфліктної комунікативної

взаємодії в художньому дискурсі, полікомпонентний та поліфункціональний дискурсивний мультимодальний конструкт, семіозис якого в художньому дискурсі відбувається за гомогенними та гетерогенними моделями взаємодії вербальної, невербальної, візуальної, графічної семіотичних систем, характеризуються дисгармонізацією інтерперсональних стосунків комунікантів, та який за *формально-змістовим* наповненням відповідає певній фазі розгортання конфліктної комунікативної взаємодії в художньому дискурсі та за *структурою* відповідає поняттю комунікативного акту (Черненко, 2023). Для визначення типів полікомпонентної структури конфліктиву з позицій мультимодального аналізу дискурсу розглянемо послідовно етапи розгортання конфліктної мовленнєвої взаємодії за типом “інтерперсональний конфлікт” безпосередньо в процесі структурного наповнення та конструювання *конфліктів* як функціонального цілісних фрагментів конфлікту в кожній фазі фрагмента художньої конфліктної комунікації:

The doors closed and he walked into the home office of Gardiner Cosmetics. <...> He found himself in front of Constance’s office. He knocked three times.

“Yes, come in,” Constance called from inside. Lenny straightened his shoulders and opened the door.

The office looked almost empty compared with the state in which he had found it the other night. Constance sat at her desk <...> She gazed over stacks of paperwork, like a bookie studying scores. Her demeanor changed when she saw the face of her visitor.

“Close the door!”

Lenny obeyed and shut it quietly. He needed to regain his stance, the power he had embodied the other night. He was the man in the room, after all.

“Hello, I’m here—” he began.

Constance stood. “No. Absolutely no reason. I gave you money. Onetime deal.”

“I came here to ask—”

“You came back for more?” she said, outraged. “What? Did you drink it all away in two days?”

“I’m not a drinker.” Now on the defensive, Lenny grew mean. “But I did come here to thank you.”

He might not have been a smart man, but he was a quick one: a street fighter who had learned the hard way to protect himself growing up in the mean streets of Hell’s Kitchen. A photograph of Constance and her husband, gleaming from a silver frame on her desk, inspired one last idea.

“Thank you for letting me be the one to tell your husband. Or the police. You do know that it is a crime to be a queer. I checked and came here to give you a choice.”

“You rotten bastard. I have lawyers, I have money, I have—” Constance heard her voice growing more manic. She knew—and he knew—that she had lost control. “You may not...,” she trailed off. “You cannot...” She stopped. “I have nothing left to say to you.”

“Then I suppose everyone will know. That you’re a whore and a dyke...” He turned and strode near the door. He hung in the door frame for a moment. He turned back and hissed, “If you fly with the crows, you get shot with the crows.” And with that, he left.

Constance stood, speechless for a moment. Her eyes darted back and forth, then she paced as she began to devise what must happen next. She picked up a paperweight and imagined the glass shattering out over Fifth Avenue, but in her other hand, she picked up the phone and dialed (Kirshenbaum, pp. 165–166).

До графічних засобів маркування послідовних етапів конфліктної ситуації, що розгортається в художньому дискурсі відносять насамперед процедуру сегментації та мікросегментації тексту, зокрема абзац і мікроабзац, які в цьому випадку виконують

не тільки інформативну, установчу та інші функції, але й розділово орієнтовну функцію, а також широкий спектр семіотичних одиниць, таких як шрифт, колір, підкреслення тощо, що трактуються як допоміжні одиниці для розкриття змісту тексту (Влох, 2013, с. 112).

Отже, початок передконфліктної фази в зазначеному вище фрагменті маркує абзац *“The doors closed and he walked into the home office of Gardiner Cosmetics”*. Зазначимо, що передконфліктна або *латентна* фаза має розгалужену структуру в тканині конфліктного дискурсу і часто не виходить на персонажний рівень діалогічного мовлення, а розміщується в авторській або змішаній зоні художнього конфлікту. Певні її етапи можуть міститися не контактено (у безпосередній близькості до інциденту), а й дистантно, у різних структурних підрозділах художнього твору. Зокрема, предтечу цього конфлікту ми знаходимо в попередньому розділі, коли прибиральник Ленні стає свідком незвичайної події в офісі, завдяки якій він може згодом вдатися до гострого конфлікту і шантажу: *“But tonight, there was not the usual empty spot that he found at the desk. For a moment, he watched with shock and a thrill as these two women entangled themselves with each other. Then he coughed”* (Kirshenbaum, p. 153).

Конфлікт розгортається між Констанс, директоркою офісу, та прибиральником Ленні. Нагадаємо, що передконфліктна фаза, яка має свої підстадії, характеризується як виникнення об’єктивної проблемної ситуації, потенційний конфлікт, перехід до якого відбувається при злучанні об’єктивних і суб’єктивних факторів, тобто усвідомленні ситуації як конфліктної (*collateral knowledge*) (Hoffmann, 2005). Невербальним маркером (невербальний семіотичний ресурс) декодування потенційно конфліктної ситуації, що виникла як мінімум неприємної для Констанс, виступає кінетичний компонент *“манера поведінки”* *“Her demeanor changed when she saw the face of her visitor, що слугує першим та інформативнішим джерелом детермінації конфлікту, ніж імператив “Close the door!”* (вербальний семіотичний ресурс).

Наступну підстадію передконфліктної фази пов’язують з поняттям соціальної напруженості, *“специфічної ситуації сприйняття та оцінки подій, що характеризується підвищеною емоційною збудженістю, порушенням механізмів соціальної регуляції й контролю”* (Войцехівська, 2018, с. 79). У цій фазі відбувається конструювання *латентного конфліктиву*, який також маркує абзац *“Lenny obeyed and shut it quietly”*. Згідно зі спостереженнями, абзац у конфліктній комунікації часто збігається з паузацією в мовленні, *“комунікативним мовчанням”*, часовими маркерами та авторськими коментарями, що слугують інформаційними джерелами декодування та інтерпретації інформації як потенційно або нагально конфліктної *“He needed to regain his stance, the power he had embodied the other night. He was the man in the room, after all”*. У цьому прикладі лексикалізовані авторські ремарки *“відновити позицію, силу, як чоловік”* дисонують із персонажним мовленням, утіленим у нерішучій репліці Ленні *“I came here to ask”*, та створюють потенційне підґрунтя для конфлікту.

Конструювання конфліктиву передконфліктної стадії у представленому фрагменті відбувається за гетерогенною моделлю мультимодального ансамблю поєднання вербальних, невербальних, графічних семіотичних ресурсів *“Constance stood. “No. Absolutely no reason. I gave you money. Onetime deal”*, де латентний конфліктив представлений *тримодусною структурою*.

На наступній фазі інциденту, гострому етапові, *“пробі сил”*, на якому відбувається перша реальна протидія однієї сторони всупереч інтересам іншої, формується *конфліктив-зіткнення*, що конструюється зазвичай засобами вербальної семіотичної системи й характеризується високим ступенем актуалізації негативних емоцій *“тріади ворожості”*.

Початок цієї фази маркується вербально, за допомогою висловлень-експресивів, питальних, окличних, імперативних, еліптичних речень на синтаксичному рівні “*You came back for more? What?*” Невербальний семіотичний засіб “*outraged*” свідчить про високий ступінь емоційної напруги. Констанс вдається до тактики нападника (наступальна комунікативна поведінка), а Ленні – до квазіоборонної “*Now on the defensive, Lenny grew mean*”, висловлення якого свідчать про наростання пасивної агресії, на морфологічному рівні підсилювальне “*did*”, на синтаксичному – висловлення псевдоподяки “*I did come here to thank you*”. Отже, конфліktiv-зіткнення характеризується **двомодусною мультимодальною структурою**.

Власне перехід до активної наступальної позиції з боку Ленні можемо простежити на наступній фазі динамічного розгортання конфліктної комунікації в художньому дискурсі.

Зазначимо, що початок *конфліktiv-ескалативу* в представленому фрагменті художнього тексту маркується за допомогою графічної сегментації тексту, тут – це абзац “*He might not have been a smart man, but he was a quick one*”. Семіотичним тригером подальшої ескаляції конфлікту слугує іконічний знак, фотографія Констанс та її чоловіка “*A photograph of Constance and her husband... inspired one last idea*”.

Власне сам *конфліktiv* із семіотичного погляду являє собою знаковий комплекс (*sign-complex*) як результат формування мультимодального ансамблю “*ensembles of modes*” різних модусів комунікації. Так, синтаксичними засобами еліптичних речень з імпліцитним смислом прихованого альтернативного питання “*to tell your husband. Or the police*” формується підсилювально-погрозувальний ефект ескалативу, що має своє експліцитне вираження також за допомогою емфатичного “*do*”, висловлення-образи “*it is a crime to be a queer*”, висловлення-погрози “*I came here to give you a choice*”.

Як респонсивну репліку Констанс використовує висловлення-образу за типом “*You+N*” за конструкцією простого номінативного предиката “*You rotten bastard*”, повтори “*I have lawyers, I have money, I have*”, заперечувальні форми модальних дієслів і займенника “*maynot...cannot...nothing*” із залученням невербального просодичного профілю “висота гучності” – “*her voice growing more manic*”, що свідчить про гнів і безсилля Констанс протидіяти наклепам і шантажу Ленні. Отже, ми спостерігаємо *конфліktiv-ескалатив* із **чотиримодусною мультимодальною структурою**, який конструюється на фазі ескаляції конфлікту засобами вербального, графічного, візуального (знак-ікона), невербального (просодичний засіб) семіотичного ресурсу, розміщеного в персонажній зоні художнього дискурсу з авторськими номінативними ремарками в дисгармонійній площині художнього твору.

Комунікативна поведінка мовців на стадіях ескаляції та кульмінації відзначається агресивністю та наступальністю. Слід зауважити, що емоції на цих стадіях характеризуються рекурсивністю та високим ступенем їх вияву: вони не лише супроводжують конфлікт, але й слугують його внутрішнім стрижнем, який керує учасниками конфліктної комунікативної взаємодії. Отже, ключові фази перебігу конфлікту мають високий ступінь емоційної напруги, пов’язані зі створенням образу ворога та демонстрацією сили, властива тенденція до розширення чи поглиблення конфлікту, особистих звинувачень і навіть застосування фізичних дій (Войцехівська, 2018, сс. 79–80).

Брак слів у Констанс від впливу сильних негативних емоцій маркується паузацією в мовленні “*She stopped*”, що належить до акустичної групи невербальних засобів спілкування (Бацевич, 2004, с. 60), підкріплюваних вербальним висловленням-констатацією “*I have nothing left to say to you*”. Паузація

в мовленні, часто супроводжувана “комунікативним мовчанням” виступає дискурсивним маркером початку формування *двомодусного* мультимодального *конфліктиву-кульмінативу*, який збігається за формою із фазою кульмінації в процесі розгортання конфліктної мовленнєвої взаємодії. Респонсивна репліка Ленні свідчить про його перехід від пасивно-агресивної до активної наступальної позиції, що підтверджується висловленням-погрозою “*Everyone will know*”, висловленням-образом “*You’re a whore and a dyke*”, використанням ідіоматичного вислову, який також функціонує як погроза “*If you fly with the crows, you get shot with the crows*”, підкріпленням невербальним кінетичним та просодичним компонентами “*He turned back and hissed*”.

Завершення конфлікту дослідники визначають як припинення конфліктних дій, конструктивне або деструктивне його завершення (Войцехівська, 2023, с. 80; Черненко, 2023, с. 130). Згідно з нашими попередніми дослідженнями ми визначаємо *завершальну фазу конфліктного дискурсу* як ведення кінцевих конфліктних дій за допомогою вербальних і невербальних засобів комунікації з позитивними чи негативними наслідками, що представлена в дискурсі контактної розташованою завершальною формою або дистантною післяконфліктною формою та має формальні й прагматичні ознаки її виділення в дискурсі.

У цьому контексті відбувається формування *завершального постконфліктиву*, сконструйованого за допомогою невербального семіотичного ресурсу і по суті демонструє деструктивний результат конфліктної комунікативної взаємодії, завершення конфлікту за типом “роз’єднання”, розрив стосунків комунікантів, так званим “глухим кутом” (*relationship stalemate* у термінах Т.К. Gamble), початок якого позначено в попередній кульмінаційній фазі за допомогою невербального кінетичного ресурсу “*And with that, he left*”.

Постконфліктний стан Констанс виражений невербально, їй бракує слів, її очі бігають туди-сюди, вона нетерпляче крокує кімнатою, намагаючись знайти вихід із ситуації та покарати Ленні “*Constance stood, speechless for a moment. Her eyes darted back and forth, then she paced...*”. Зрештою, вона ухвалює рішення “*she picked up the phone and dialed*”, яке найбільш вірогідно спричинить інший конфлікт. Отже, завершальний постконфліктив представлений *одномодусною* структурною, проте функціонально цілісною одиницею конфлікту в аналізованому фрагменті художнього дискурсу.

Таким чином, семіозис інтерперсональних конфліктів в англійськомовному художньому дискурсі постає як динамічний процес смислоутворення та смислоінтерпретації значень, утілених у полікомпонентних конфліктивах за гомогенними та гетерогенними моделями взаємодії вербальних і невербальних семіотичних ресурсів, представлених різномодусними мультимодальними структурами.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Наявність динамічних фаз розгортання інтерперсонального конфлікту в художньому дискурсі передбачає конструювання структурних одиниць кожної фази – функціонально цілісних фрагментів-конфліктів, семіозис яких вибудовується за допомогою комплементарної взаємодії знакових систем і характеризуються дисгармонізацією міжособистісних стосунків комунікантів. Результати дослідження засвідчують наявність глибоко семіотичної внутрішньої структури конфліктиву, представленого в художньому дискурсі, компонентне наповнення якого варіюється залежно від семантико-прагматичного наповнення кожної фази та варіюється від одно- до чотиримодусної мультимодальної структури. Конструювання конфліктиву в

художньому творі передбачає поєднання й комбінацію вербальних, невербальних і графічних мультимодальних семіотичних ресурсів, що перебуває в площині перетину інтенційної та результативної інтерпретації, формуючи певну стадію конфлікту, представлену структурно й прагматично як комунікативний акт.

Окреслюючи перспективи досліджень, потрібно зазначити необхідність подальших досліджень інтер- та інтраперсональних конфліктів в англійськомовному художньому дискурсі з позицій гендерної лінгвістики, критичного дискурс-аналізу, когнітивної лінгвістики тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Видавничий центр “Академія”.
- Влох, Н. М. (2013). Засоби параграфеміки англійськомовного постмодерністського художнього тексту. *Наукові записки. Серія “Філологічна”*, 36, 111–113.
- Войцехівська, Н. К. (2018). *Конфліктний дискурс в українській художній літературі: структурний, семантичний, комунікативний і лінгвокогнітивний аспекти* [Докторська дисертація]. Інститут мовознавства імені О. О. Потебні, Київ.
- Крисанова, Т., & Вербицька, А. (2018). Принципи лінгвістичного конструювання емоцій у дискурсі. *Лінгвістичні студії / Linguistic Studies*, 36, 55–60.
- Макарук, Л. Л. (2018). Конструювання англійськомовних мультимодальних текстів: експериментальні тенденції чи нове бачення писемної інтеракції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 34 (2), 130–136.
- Моїсеєнко, О. Ю. (2018). Мовні аспекти концептуалізації збройного конфлікту на сході України (2014–2018) в австралійському медійному дискурсі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія філологія*, 7 (321), 78–86.
- Серякова, І. І. (2013). Семіозис невербальних знаків комунікації. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія*, 16(2), 121–126.
- Фролова, І. Є., & Омецинська, О. В. (2018). Специфіка художнього дискурсу та його аспекти. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 87, 52–61.
- Черненко, О. В. (2023). Структурно-функціональні та лінгвопрагматичні характеристики мультимодальних конфліктів у сучасному англійськомовному художньому дискурсі. *Modern Ukrainian linguospace: ethnomental, axiological, pragmatic aspects* (pp. 128–132). Publishing House “Baltija Publishing”.
- Bonacchi, S., Mela, M. (2015). Multimodal Analysis of Low-Stakes Conflicts: A Proposal for a Dynamic Model. *Conflict and Multimodal Communication*, ed. by F. d’Errico, I. Poggi, A. Vinciarelli, L. Vincze (pp. 266–293). Berlin: Springer Berlin.
- Cap, P. (2023). *The Discourse of Conflict and Crisis: Poland’s Political Rhetoric in the European Perspective*. Bloomsbury Publishing.
- Danesi, M. (2021). *Understanding Nonverbal Communication: A Semiotic Guide*. London: Bloomsbury Publishing.
- Gamble, T. K. & Gamble, M. (2012). *Communication works* (11th ed.). New York: McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.
- Hoffmann, M. H.G. (2005). Problems of understanding in conflicts and a semiotic solution. *SSRN Electronic Journal*. DOI: 10.2139/ssrn.758345
- Hyland, K., Paltridge, B., Wong, Lillian L. C. (2021). *The Bloomsbury Handbook of Discourse Analysis. 2nd ed.* London: Bloomsbury Academic.

- Kay, L., O'Halloran, Sabine Tan & Marissa, K.L.E. (2017). Multimodal analysis for critical thinking. *Learning, Media and Technology*, 42:2, 147-170. DOI:10.1080/17439884.2016.1101003
- Frolova, I. Ye. (2013). Confrontation Strategy in Discourse and Communities of Practice. *The Advanced Science*, 10, 29–32.
- Kirshenbaum, R. (2019). *Rouge*. New York: St. Martin's Press.
- Królikowska, P. (2015). *Discourse of Conflict as Political Genre*. Thesis for the doctor's degree in philology. (Published Doctoral Thesis). Uniwersytet Łódzki, Łódź. http://dspace.uni.lodz.pl/xmlui/bitstream/handle/11089/11885/Doktorat_Dyskurs%20konfliktu%20jako%20gatunek%20polityczny_Paulina%20Kr%C3%B3likowska.pdf?sequence=1&isAllowed=y

REFERENCES

- Batsevych, F. S. (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky*. Vydavnychi tsentr "Akademiia".
- Vlokh, N. M. (2013). Zasoby parahrafemiky anhlomovnoho postmodernistskoho khudozhnoho tekstu. *Naukovi zapysky. Serii "Filolohichna"*, 36, 111–113.
- Voitsekhivs'ka, N. K. (2018). *Konfliktnyi dyskurs v ukrains'kii khudozhnii literaturi : strukturnyi, semantychnyi, komunikatyvnyi i linhvokohnityvnyi aspekty* (Doktorska dysertatsiia). Instytut movoznavstva imeni O. O. Potebni, Kyiv.
- Krysanova, T., & Verbytska, A. (2018). Pryntsypy linhvistychnoho konstruiuvannia emotsii u dyskursi. *Linhvistychni studii / Linguistic Studies*, 36, 55–60.
- Makaruk, L. L. (2018). Konstruiuvannia anhlomovnykh multymodalnykh tekstiv: eksperymentalni tendentsii chy nove bachennia pysemnoi interaktsii. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 34 (2), 130–136.
- Moiseienko, O. Yu. (2018). Movni aspekty kontseptualizatsii zbroinoho konfliktu na skhodi Ukrainy (2014–2018) v avstraliiskomu mediinomu dyskursi. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Serii filolohiia*, 7 (321), 78–86.
- Seriakova, I. I. (2013). Semiozys neverbal'nykh znakiv komunikatsii. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho linhvistychnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 16(2), 121–126.
- Frolova, I. Ye., & Ometsynska, O.V. (2018). Spetsyfika khudozhn'oho dyskursu ta yoho aspektiv. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov*, 87, 52–61.
- Chernenko, O. V. (2023). Strukturno-funktsionalni ta linhvoprahamatychni kharakterystyky multymodalnykh konfliktyviv u suchasnomu anhliiskomovnomu khudozhnomu dyskursi. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 51(1), 128-131.
- Bonacchi, S., Mela, M. (2015). Multimodal Analysis of Low-Stakes Conflicts: A Proposal for a Dynamic Model. *Conflict and Multimodal Communication*, ed. by F. d'Errico, I. Poggi, A. Vinciarelli, L. Vincze (pp. 266-293). Berlin: Springer Berlin.
- Cap, P. (2023). *The Discourse of Conflict and Crisis: Poland's Political Rhetoric in the European Perspective*. Bloomsbury Publishing.
- Danesi, M. (2021). *Understanding Nonverbal Communication: A Semiotic Guide*. London: Bloomsbury Publishing.
- Gamble, T. K. & Gamble, M. (2012). *Communication works* (11th ed.). New York: McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.
- Hoffmann, M. H.G. (2005). Problems of understanding in conflicts and a semiotic solution. *SSRN Electronic Journal*. DOI: 10.2139/ssrn.758345

- Hyland, K., Paltridge, B., Wong, Lillian L.C. (2021). *The Bloomsbury Handbook of Discourse Analysis. 2nd ed.* London: Bloomsbury Academic.
- Kay, L., O'Halloran, Sabine Tan & Marissa, K.L.E. (2017). Multimodal analysis for critical thinking. *Learning, Media and Technology*, 42:2, 147-170. DOI:10.1080/17439884.2016.1101003
- Frolova, I. Ye. (2013). Confrontation Strategy in Discourse and Communities of Practice. *The Advanced Science*, 10, 29–32.
- Kirshenbaum, R. (2019). *Rouge*. New York: St. Martin's Press.
- Królikowska, P. (2015). *Discourse of Conflict as Political Genre*. Thesis for the doctor's degree in philology. (Published Doctoral Thesis). Uniwersytet Łódzki, Łódź. http://dspace.uni.lodz.pl/xmlui/bitstream/handle/11089/11885/Doktorat_Dyskurs%20konfliktu%20jako%20gatunek%20polityczny_Paulina%20Kr%C3%B3likowska.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Дата надходження до редакції 11.12.2023
Ухвалено до друку 18.12.2023

Відомості про автора

<p>Черненко Ольга Віталіївна,</p> <p>кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської і фіно-угорської філології, Київський національний лінгвістичний університет</p> <p>e-mail: ukrum2013@gmail.com</p>		<p>Сфера наукових інтересів:</p> <p>семіотика, прагмалінгвістика, дискурс-аналіз, лінгвістична конфліктологія, гендерні студії, граматика</p>
--	---	--